

BUITEN

21^E JAARGANG N^O. 36.

ZATERDAG 3 SEPTEMBER 1927.

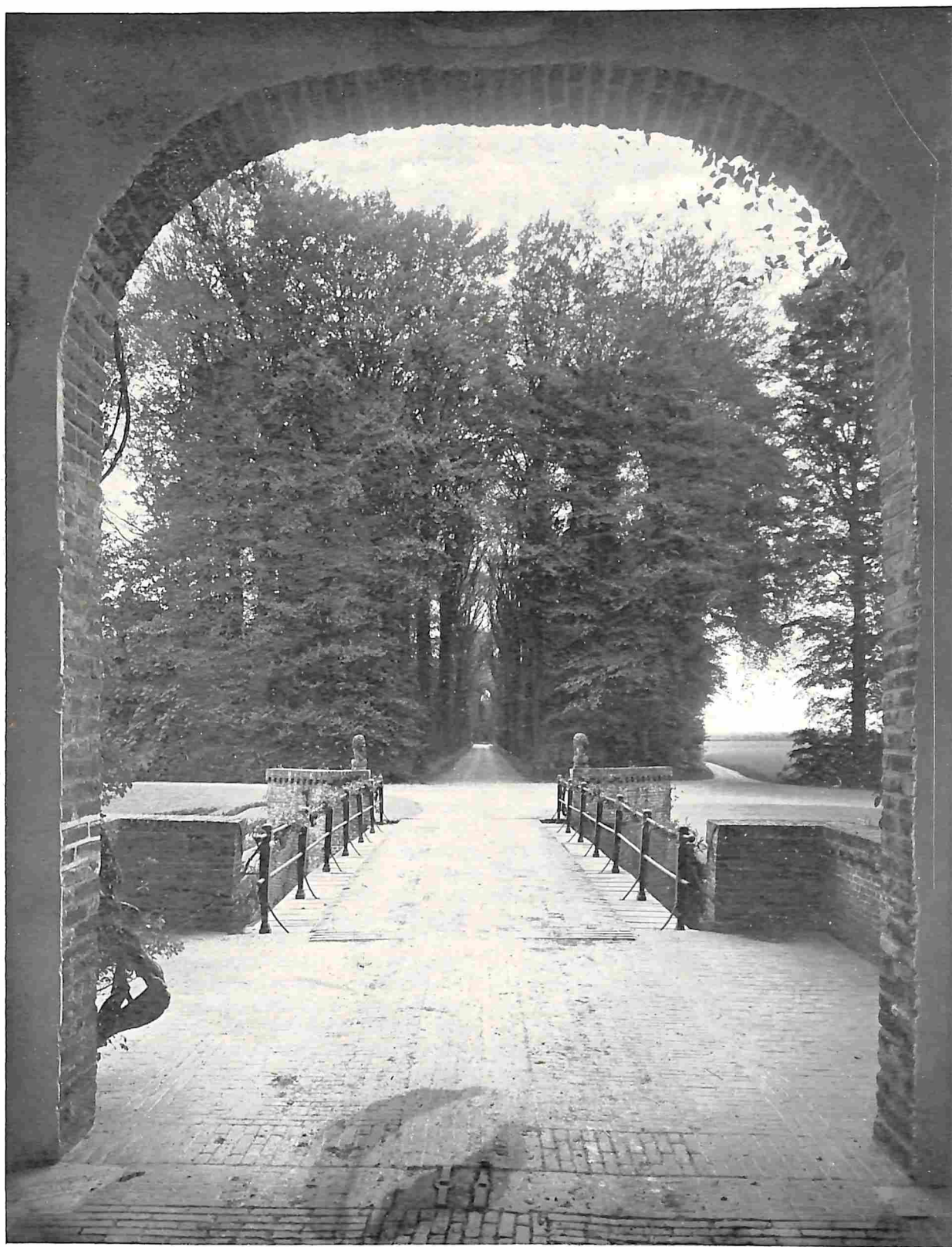

Foto C. Steenbergh.

KASTEEL EN HEERLIJKHEID SOELEN. GEZICHT UIT DE SLOTPOORT OP DE OPRIJLAAN.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

OP DE HELLING DER BARRANCA, DOOR HERMAN WHITAKER (7)	BLZ. 422
KASTEEL EN HEERLIJKHEID SOELEN (GEÏLL.), DOOR J. D. H. VAN UDEN (I)	BLZ. 421, 424—427
HET „BIJTERTJE”, DOOR L. ANDREJEW, VERTAALD DOOR L. J. VAN PRAAG-DWORSON	BLZ. 426
DE TUIN IN HOLLAND (GEÏLLUSTREERD), DOOR B. C. VAN DEN STEENHOVEN (SLOT)	BLZ. 428—431
HET SPREEKGESTOELTE — DE AMBO — DE KANSEL, DOOR K. L. SCHAMP	BLZ. 430
IN HET RIJK DER STILTE, DOOR CHARLES G. D. ROBERTS (7)	BLZ. 431
HET STRAND VAN SNACKGÅRDSBADEN NABIJ WISBY (ILLUSTRATIE).	BLZ. 432

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

De uitgevers verzoeken beleefdelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

Op de helling der Barranca

DOOR

HERMAN WHITAKER.

7)

INMIDDELS hadden Seyd en Billy heel wat erover nagedacht hoe zij het met diezelfde schelmen moesten aanleggen. Nadat de *mozo* was weggegaan, sneed Billy de stroppen van hun nek en bracht hun eten en drinken uit de hut. Maar wellicht beschouwden ze die vriendelikheden als de voorbereiding voor latere martelingen, want de mannen bleven even somber kijken.

„Als wij voortdurend de wacht bij ze moeten houden, konden wij ze beter missen”, zei Billy.

„Jawel”, gaf Seyd toe. „Tenzij we er iets op vinden om ze voor het werk te winnen. Ik zou wel eens willen weten of ze een gezin hebben?” En toen beiden die vraag door een kort knikje bevestigend beantwoord hadden, vervolgde hij hoopvol: „Dan komt 't in orde. Mexicaansche peons lijden sterker aan heimwee dan een Zwitser. Als wij hun een behoorlijk loon bieden zoolang het bouwen van de gieterij duurt, kunnen wij vermoedelijk op hen vertrouwen. Wij kunnen 't ten minste probeeren”.

Een ervaren oog — dat van den *mozo* bijvoorbeeld — zou meer dan een gevoel van verlichting hebben gezien op de bruine gezichten. Aanvankelijk scheen het alsof Caliban het goede nieuws niet kon gelooven. Maar na korten tijd beschouwde hij het als een nieuw bewijs voor de dwaasheid der gringo's en verdween zijn ongeloovigheid. In een uur tijd waren hij en de rijstpeller van sombere vijanden veranderd in ijverige dienaren. Zoo flink hadden zij dien middag en den volgenden ochtend aangepakt, dat de fundeering voor de blaas-oven een voet hooger was geworden toen Don Luis den dag daarna het plateau kwam oprijden.

Opkijkend van een teekening, zag Seyd hem komen aandragen op een wijze die een combinatie was van militaire stijfheid met de lenigheid van een vaquero, en zijn eerste gedachte was: „Nu weet hij 't meteen!”

Maar hij trachtte niet er omheen te praten. Toen Don Luis, na de gebruikelijke begroetingen, nieuwsgierig naar de fundamenteen keek, beantwoordde hij de onuitgesproken vraag: „Een vlamoven, señor”.

„Een smeltoven?” Voor het eerst toonde Don Luis verontruste belangstelling. „Ik dacht —”

„Dat het een kapitaal kostte om er een te bouwen? Dat is ook zoo. Voor een moderne smelterij”. Terwijl hij hem duidelijk maakte, dat dit maar een primitieve oven met geringe capaciteit zou worden, kon hij zich niet bedwingen er plagend aan toe te voegen: „De vrachtprijzen op erts zijn niet te betalen, maar als het kopersteen is, kan men geld verdienen”.

„Een goed plan, señor. En hoe lang zult u noodig hebben om te bouwen?”

„Wij hadden op vier maanden gerekend. Maar met de hulp, die u zoo goed waart ons te zenden, zullen wij het wel in twee kunnen klaar spelen”.

Hij kon een plagende schittering in zijn oogen niet weerhouden, maar indien Don Luis dit al gezien had, liet hij er niets van blijken.

„Goed! Daarvoor ben ik hier gekomen — om die schelmen hun les te leeren”. En de peons dreigend met zijn grooten wijsvinger, vervolgde hij: „Luistert eens, hombres! Nu de señor zoo goedig geweest is jelui in leven te laten, moet je hem dit vergelden door trouwen arbeid. Als je niet je plicht ten volle doet, streken uithaalt of wegloopt — bedenkt, dat er geen konijnenhol in heel Mexico is waar Luis Garcia je niet kan vinden”.

De bedreiging nog eens kracht bijzettend door het schudden van zijn vinger, wendde hij zich af om met kalme onverschilligheid het natuurschoon te bewonderen: „Een mooi plekje. Indertijd had ik eens plan gehad hier te bouwen, maar men kan niet leven op den rand van een afgrond en San Nicolas heeft zijn eigen bekoorlijkheid. Is het waar, dat wij u niet kunnen verleiden naar ons af te dalen? De señora laat u vragen op uw besluit terug te komen”.

Maar toen Seyd de reden voor zijn weigering opgaf, knikte hij goedkeurend: „Ja, ja, een man behoort bij zijn werk te zijn — en ik ben te lang hier gebleven. Er zijn zaken te doen in Chilpancin en ik had al mijlen ver weg moeten zijn”.

„Maar u blijft toch bij ons lunchen?” wierp Seyd in.

Doch de oude man zei, dat hij al op de rancho geluncht had en reed weg. „Zie je wel”, merkte Seyd op, terwijl hij hem nakeek, „ik zou wel zijn uitnoodiging mogen aannemen, maar hij wil geen brood met ons breken”.

„Nou, ik kan hem geen ongelijk geven”, merkte Billy op. „Ik zou 't ook niet prettig vinden, als ik hem was. Maar zeg, het wordt hier een gezellige boel. Wie volgt nu? Nu alleen nog de mama, en we hebben de heele familie hier gehad”.

Die woorden waren profetisch, want, ofschoon de señora zelf zich niet aan de bestijging van de Barranca waagde, kwam na twee dagen Francesca weer terug met den *mozo*, die een muilezel voor zich uit dreef, beladen met manden met eieren en kaas, boter en honig, versche en geconserveerde vruchten; ook een complete collectie verbandgaas, zalfjes, geneeskrachtige kruiden en eigengemaakte dranken. Terwijl het meisje alles op de adobe tafel uitspreidde, verklaarde zij lachend, dat, als Seyd niet bij hen wilde komen om genezen te worden, de geneesmiddelen bij hem moesten komen.

„Dit is om de wond uit te wasschen”. Daarbij wees ze op een grooten pot. „Dat moet u om het uur innemen. Van dien drank moet u voor het slapen gaan een glas drinken. Deze pillen moet u slikken na het opstaan. Dat” — toen zag ze Billy stilletjes grinneken en besloot lachend — „u zult geen plaats hebben voor de rest. Geeft u die maar aan Mr. Thornton. Maar op straffe van het hoogste ongenoegen mijner goede moeder, moet ik zien, dat u tenminste twee bekens van die versterkende soep drinkt”.

„Dat zult u, als u blijft lunchen”, zei Seyd. „Billy kan heerlijke beschuit bakken en die zal lekker smaken bij de honig”.

„Als u spek wilt eten — dat is het eenige wat wij hebben, behalve bussengod”, voegde Billy er aarzelend aan toe en hij zou nog meer verteld hebben van hun tekortkomingen, als zij niet had uitgeroepen: „Juist wat ik lust. De Mexicaansche kokerij verveelt me en ik heb vreeselijken honger”.

Even later gaf ze het bewijs dat dit geen loos gezegde was geweest, en terwijl ze met den eetlust van een kerngezond mensch hun simpel voedsel at, vorderde hun kennismaking met de snelheid, de jeugd eigen. Voor het einde van den maaltijd had Billy zijn beschroomdheid heelemaal overwonnen en vertelde hij haar met grooten trots van zijn mooie zuster, terwijl zij kritisch haar portret bekeek.

„Ja, zij is rossig”, vertelde Billy haar, „maar heelemaal niet mijn kleur”.

„Het prachtigste haar!” gaf Seyd toe. „Rood-goud boven een melkwitte huid”.

„O, u maakt mij jaloersch!” riep ze uit en men kon hooren, dat zij het meende. „Ik houd dol veel van rood haar. Luisa Zulazoa, mijn schoolkameraad in Brussel, had het en daarbij groote, zwarte, Spaansche oogen. Die kleur had ze geërfd van een Ierschen over-grootvader, die een eeuw te voren was overgekomen om pesos te slaan voor de Mexicaansche munt. Waarom heb ik toch zulk haar niet?”

Kijkend naar het fijne netwerk van haar dat boven het ivoren gelaat zweefde als een donkere nevel, zag Seyd geen reden dit met haar te betreuren en als hij dit al niet onder woorden bracht, spraken zijn oogen toch zoo duidelijk, dat dit wellicht de reden was, dat zij plotseling de hare neersloeg.

Wie geen expert was in de psychologie der vrouw, zou haar optreden vaak niet begrepen hebben. Vriendelijk tegen Billy, was zij soms gereserveerd tegen Seyd, om even later heel ongedwongen met hem te praten. Soms glimlachte zij hem toe, zonder eenige coquetterie. De oorzaak was, dat zij onder alles door telkens dacht aan zijn woorden: „Bijna mooi genoeg om te trouwen, hè? Jammer maar, dat mijn jeugdige schoonheid evenredig is aan mijn toekomstige vetheid! Wat jammer!”

Toch liet zij zich het genot van het oogeblik door die gedachte niet verstoren. En voor hen was het een festijn. Ofschoon zij weinig aten, leek het hun een feestmaal — hun oogen smulden aan het gelaat dat als een tropische bloem bloeide in de zachte schaduw der hut, hun ooren aan haar zachten lach en fijne spraak. Het viel hun moeilijk te gelooven, dat het waar was, toen ze met een kreet opsprong en uitriep:

„O, ik ben al twee uur hier geweest! Nu heb ik mijn standje verdiend. Moeder heeft mij laten gaan na de plechtige belofte, dat ik vóór zonsondergang thuis zou zijn”.

Als ze zich te voren niet bewust waren geweest van de bekoring van dien tijd, zou het nu tot hen zijn doorgedrongen, want, schoon de vogels nog zongen en de zon zijn gloeiende stralen neerschoot op het plateau, leek het hun koud en grauw toe. En wat haar betrof — terwijl ze den berg afreed, mompelde zij, nog steeds glimlachend:

„Gringos of niet, ze zijn aardig”.

ACHTSTE HOOFDSTUK.

Een flinke galop van acht mijlen bracht Francesca naar de splitsing, waar het pad naar Santa Gertrudis uitliep op den hoofdweg, en zij had nauwelijks een paar honderd meter op dien weg afgelegd, toen zij in haar gepeins gestoord werd door hoefslagen. Toen zij zich omwendde, zag zij Sebastien, die kwam aan galoppeeren. Hij passeerde den *mozo*, die zijn paard langzamer had laten loopen en toen deze een vraag van den hacendado beantwoordde en daarbij met zijn hoofd in de richting van het mijn-pad wees, betrok het gelaat van het meisje.

Maar het verhelderde weer, toen zij, Sebastien rustig afwachtend, hem scherp bekeek. De rechte, lenige gestalte, de ongedwongen houding, het kalme, donkere gezicht maakten een gunstigen indruk en zij scheen dit te erkennen, toen zij mompelde: „Als ik niet in Europa geweest was . . .”

Maar zij schudde die gedachte van zich af en zei zachtjes: „Nu aan den strijd!” Niettemin vertoonde haar gelaat, toen zij hem begroette, niet den minsten angst.

„Ja, ik was op Santa Gertrudis”, beantwoordde zij rustig zijn vraag. „Twee van onze menschen hebben een der gringos beschoten toen hij van ons huis kwam en de goede mama was van meening, dat het onze plicht was hem te genezen”.

„O, de goede moeder?” zei hij, zijn wenkbrauwen ophalend. „En heeft ze jou tot dokter gekozen?”

„Zooals je ziet”.

„Ja, ik zie 't. — Neen, Francesca, jij kunt niet gaan. Het past niet voor een jong meisje — enfin, als je wilt — Ik hoor 't alsof ik er bij was en verbaas mij erover, dat de señora, die toch volgens onze begrippen is opgevoed, haar dochter naar het kamp van een gringo stuurt zonder ander geleide dan een *mozo*. Maar Don Luis? Is die ook zoo gek?”

„Neen, hij is alleen verstandig”, antwoordde zij met irriterende kalmte. „Pas op, dat jij je geen meerdere rechten aanmatig, ofschoon wij minder familie zijn. Derde, vijfde, tiende? In welken graad van bloedverwantschap staan wij tot elkaar?”

„*Dios sabe*”¹⁾. Hij haalde de schouders op. „Hoe verder, hoe beter. Het zal wel voldoende zijn tot wij door andere banden verbonden worden”.

„Dat zal nooit gebeuren!”

„Slechts de goden zeggen „nooit”, zooals het spreekwoord luidt. Maar om terug te komen op je amigos, de gringos —”

„Mijn amigos?”

„Je hebt ze op bezoek ontvangen en een tegenbezoek afgelegd. Maar luister. Ik wensch je vrijheid niet aan banden te leggen, maar als je, zooals ik, in Mexico op een straathoek hadt gestaan en je hadt de opmerkingen van de toeristen gehoord over onze Mexicaansche vrouwen — *Dios!* De herinnering er aan beneemt me nog den adem. Als je wist hoe verwaand en opgeblazen ze zijn, hoe ze ons minachten —”

Zij had even geblond, maar nu viel zij hem in de rede. „Niet noodig. Ik heb jonge Mexicanen hun opmerkingen hooren maken zoowel over onze vrouwen als over Amerikaanse, en als de gringos hun nog iets kunnen leeren —”

„Apen!” viel hij haar woest in de reden. „Gekken! Gedegeenerde apen, die de ondeugden der beschaving hebben overgenomen met haar stijve boorden!”

„Misschien! Maar dan bewijst dat nog niets. Er zijn gringos en gringos, evenals er Mexicanen en Mexicanen zijn.”

„En dezen zijn natuurlijk van de andere soort?”

„Juist”. Zij deed alsof ze het sarcasme in zijn woorden niet bemerkte. „Te oordeelen naar hun gedrag. En het doet mij oogen te zien, dat je het dezen keer tenminste met mij eens bent”.

„Met je eens?” Hij keek haar plotseling streng aan. „Dat wij vrienden zouden worden met de menschen, die zich op jouw grond hebben ingedrongen? Ik had niet verwacht zulke woorden ooit te hooren van de lippen van een onzer vrouwen. Luister eens! Wat zou het nog beteekenen als een van jelui menschen dien man gewond had? Is hij de eerste? Zal hij de laatste zijn? Ik had gedacht, dat dit stelletje zichzelf gauw genoeg zou ruïneeren, zooals de andere dwazen vóór hen gedaan hebben. Maar nu zij een betere methode volgen —”

„Wat bedoel je?” Zij keek hem onderzoekend aan.

„Zoo belangstellend?” Hij lachte bitter. „Wat gaat het jou aan?”

„Alleen, dat ik ze niet wil laten vermoorden.”

„En zouden zij de eersten zijn? Is er een voet Mexikaansche grond, die niet gedrenkt is met goed Mexikaansch bloed, dat je nu zoo bezorgd moet zijn voor een gringo”. De zon, die hem juist door een opening in het gebladerte bescheen, deed zijn gezicht gelijken op een rood masker van den haat. „Tot nu toe heeft er zich nog geen enkele in de Barranca de Guerrera kunnen nestelen! En zoolang er een Rocha leeft om den plicht te vervullen, die op een Garcia rust, zal niet een dat doen”.

Maar nu had hij een andere snaar aangeroerd en zich oprichtend in haar zadel keek zij hem strak aan. „Als de Garcias de Rochas noodig hebben om hun twisten uit te vechten, zal de tijd voor jou gekomen zijn om je er mee te bemoeien. Ik zou je niet raden zoo tot mijn oom te spreken”.

Toch schrikte zij eventjes, toen hij antwoordde: „Dat is juist mijn plan — nog vanavond”.

Daarmee reden ze voort, eerst in stilte, daarna over andere dingen pratend; maar toen hij haar een uur later in de bovenpatio verliet, bleef zij nog een tijd lang ongerust staan luisteren naar het rinkelen van zijn sporen in de *corredor*. Toen hij een stoel nam en naast Don Luis ging zitten, die daar zat te rooken, spitste zij de ooren. Toen bloosde zij plotseling, snelde naar binnen en maakte vlug toilet.

Als ze langer gebleven was, had ze nog niets gehoord, want een heelen tijd was er van niets anders sprake dan van de kudden, die van de afgelegen weiden terugkwamen binnen de omheining. Het was donkere nacht geworden, vóór Sebastien doelde op een geel lichtpunt hoog op de Barranca.

„Dat zal het licht der gringos op Santa Gertrudis zijn”. — Na een lange stilte. — „Het is nu al een maand sinds ze hier zijn gekomen — en zij zijn er nog.”

Don Luis stootte de asch van zijn sigaar. „Wat is er voor haast bij?”

„Maar dat nieuwe ding. Die smeltoven waarvan u onlangs sprak”.

„Ja, de smeltoven”.

1) God weet.

Foto C. Steenbergh.

DE BUITENZIJDEN DER SLOTPOORT VAN HET KASTEEL SOELEN.

KASTEEL EN HEERLIJKHEID SOELEN.

EEN lijst van edelhuizen in de Betuwe, in den loop van anderhalve eeuw meerendeels spoorloos, verdwenen, zou een aardige lengte verkrijgen. De weinige, die nog tusschen Rijn en Waal bestaan, zijn te tellen. Daaronder heeft het Zoelensche kasteel zeker tot de aanzienlijkste en best bewoonde behoort, en dank zij de welwillendheid van den tegenwoordigen eigenaar, den heer H. G. J. Völcker van Soelen, zijn wij thans in staat, over deze van *Buiten* bij een aantal afbeeldingen en en aander, den lezer aloude heerlijkheid en haar schoon huis te vertellen. Het dorp Zoelen aan de Linge, 40 minuten ten noorden van Tiel, ontleent zijn naam aan een sinds eeuwen verdwenen riviertak de Soel, die eertijds de Linge met de Lek verbond en waarvan de herinnering ook in den dorpsnaam Zoelmond nog voortleeft. Vermoedelijk wijzen de lagen grof kiezelzand, die in Zoelen op een geringe diepte onder het maaiveld nog worden aangetroffen, de bedding dezer rivier aan. Zoelen heeft talrijke historische herinneringen. Te Kesteren en hier vergaderden de leden der Neder-Betuwsche ridderschap; ook hier spraken zij doodvonnissen uit en beslisten in processen, waarvan geenerlei beroep open stond en waarvan iemands wel en wee soms afhing; en als zij de bank gespannen hadden op den Dam of aan den kerkmuur, dan vonden zij bij den schout gelegenheid om zich te versterken en te verpozen. (J. A. Heuff Azn.: *De Neder-Betuwe en haar Ridderschap*). In de jongere geschiedenis is Zoelen meermalen in een internationale, politieke aangelegenheid genoemd, die het slotbedrijf vormt van de Napoleontische oorlogen hier te lande. In het laatst van December 1813 had generaal Winzingerode, de bevelhebber van de Russische troepen die nog ten oosten van den Rijn stonden, een detachement Donsche kozakken tot onderstand van Van Bülow naar de Betuwe gedirigeerd. Toen zij daar midden Januari 1814 aankwamen, was deze bevelhebber reeds in het Brabantsche. Den Russischen heeren scheen het in de vette Betuwe best te bevallen, want zij deden niet de geringste moeite, hun regiment terug te vinden, noch

daartoe strekkende bevelen op te volgen, die hun door de autoriteiten werden gegeven. Na de Neder-Betuwe, den Tielerswaard en den Bommelerwaard als een troep brutale bedelaars afgehoopen te hebben, streken zij 5 April 1814 te Zoelen neer. Het detachement bestond toen uit 4 officieren, 79 minderen, 180 paarden, 1 kameel en eenige bagagewagens. Op 14 April 1814 kwam aan hun verblijf daar een einde, doordat de Tiel'sche schutterij en de landstorm onder bevel van den luitenant-kolonel W. A. van Lidth de Jeude, de indringers omsingelden en ze op een 9-tal na, die later werden gesnapt, gevankelijk naar Tiel voerden. Eén Kozak was bij deze schermutseling gedood. De geroofde goederen werden zoo goed en zoo kwaad dat ging, in beslag genomen en later aan de eigenaars ter hand gesteld. Een maand na hun aanhouding waren deze bevrijders van ons vaderland weder op weg naar de Donsche steppen. Na heel wat diplomatiek geschrijf en gewrijf kreeg deze aangelegenheid eerst in Juni 1814 haar beslag. De schade, door de Kozakken geleden, werd behalve het door hen achtergelaten krijgstuig begroot op 6020 gouden dukaten, 36451 zilveren en 231.608 papieren roebels. Het Rijk betaalde 30.000 dukaten aan den Russischen staat en de zaak was uit. Breedvoerige mededeelingen hieromtrent kan de lezer vinden in het *Historisch Gedenkboek* 1813, uitgave van de Erven F. Bohn te Haarlem, vierde deel, blz. 312 e.v.— Zoelen en Den Alden Haag heet de heerlijkheid voluit. Blijkens den titel van Edele heer, die de bezitter droeg, moet het van ouds een vrije heerlijkheid zijn geweest, welke heeren oppermachtig in hun gebied regeerden. Maar sinds de vroegste middel-eeuwen komt Zoelen voor als een dagelijksche of ambachtsheerlijkheid. Het had geen eigen gericht, maar de zaken van Zoelen en het nabijgelegen Avezaath werden berecht door de college in het Amt (Heuff). De Alden Haag heeft historisch de is Arnt van Arkel. Het ligt niet in mijn bedoeling geheel de reeks van heeren uit het grijze verleden op te roepen: wien

Foto C. Steenbergh.

HET KASTEEL SOELEN, GEZIEN VAN HET NOORDWESTEN.

zulks lust, raadplege het *Register op de Leenaktenboeken, kwartier van Nijmegen* blz. 287 e.v. of *Bijdragen en Mededeelingen van Gelre XXX*, blz. 133 e.v. Slechts enkele namen worden hier aangestipt. ☞ In het midden der zestiende eeuw treedt de bekende, — en beruchte! — veldoverste Marten van Rossem op bij de beleening van zijn minderjarigen neef (oomzegger) Joost van Rossem met „die dagelike heerlickheyt to Soelen met den huys, kerckgiften, altaren, daerin sijnde of commende, met allen heuren tobehoor, met den thienden ende smalen thienden binnen ende buten den kerspel Soelen, thinse, thinshoener, vischerie, vogelrie, rysweerde, duyhuys, bongert, grave, cingel, moelen, gemael, ende elff mergen landts op den cingel gelegen, swanendriift”, enz., enz. ☞ Het huis, waarvan hier sprake is, was niet het oorspronkelijke kasteel. Dit was, blijkens de bewoordingen van de beleeningsakte anno 1400 „die hoffstadt to Zoelen, daer dat huys op plach te staen”, toen reeds verdwenen. In 1362 had Arnt van Arkel, heer van Zoelen (= Aldenhaag), een van de meest vertrouwde vrienden van hertog Reinoud, voor de tweede maal het moeten afleggen tegen Eduard van Gelre, waarna het huis afgebroken werd. ☞ De Van Rossems treden na de Benthems ook op als bezitters van het gedeelte der heerlijkheid, waarin het tegenwoordige huis van Zoelen gelegen is. Maar beide heerlijkheden komen eerst in één hand na het huwelijk van Heilwig van Rossem, beleend met Zoelen 11 Januari 1569, met Dirk Vygh, die bij dat huwelijk (1566) den Aldenhaag van zijn vader bekwam. Sedert zijn beide heerlijkheden, een zeldzaam verschijnsel in de geschiedenis, één gebleven. ☞ Die Dirk, Diderik of Diederick kreeg nog méér van zijn vader Claes. Gesproten uit een geslacht, waarvan reeds in 1382 een lid (Johannes Vighe) voorkomt als Raad van Willem van Gulick, hertog van Gelre, huwde hij met Anna van Gelre, bastaarddochter van hertog Karel, die zijn schoonzoon den gewichtigen post van ambtman van Neder-Betuwe schonk. Zijn zoon, de eerste heer van Zoelen en Aldenhaag, werd 15 September 1578 beëdigd als richter van Tiel, waar hij het Ambtmanshuis stichtte (thans bezit der erven Mr. M. Tydeman Sr.). Om zijn allesvermogens invloed in deze stad

verkreëg hij den naam van „Koning van Tiel”. Hij was een warm aanhanger van Willem van Oranje, en aan zijn invloed en beleid is toe te schrijven, dat de Hervorming zich in Tiel en de Neder-Betuwe zonder groote schokken uitbreidde. Hij laadde zich daardoor de ongenade van de Spaansche regeering op den hals. Spaansche benden staken in 1574 het huis te Zoelen in brand. ☞ Vijf generaties Vygh zijn ambtman van Neder-Betuwe geweest, tot in 1682 de laatste Vygh van den Zoelenschen tak stierf. Ook onder Johan Adriaan Renesse van Baer en de op hem gevolgte drie generaties van het geslacht Pieck beleefde Zoelen een tijd van glorie. Draggers van de meest klinkende namen uit onze geschiedenis aarzelden niet, hun dochters aan de heeren van Zoelen en den Aldenhaag uit te huwelijken.

Soete reeden sachte sinnen,
 Wonderwel den Adel past;
 En sich selven overwinnen,
 Maeckt des Adels gronden vast.
 Die is Edel-Vest gebooren,
 Die door Deucht tot Eeren coemt;
 Sonder Deucht ist al verlooren,
 Wat den Adel pocht off roemt.
 Niet het silver, niet die ringen,
 Niet die kleders, niet het gout,
 Niet het dansen, niet het springen,
 Niet den hochmoet wonder stout.
 Niet het draven langhs die straten
 Noch het suypen als een helt,
 Niet het pralen booven maten,
 Noch die beurse stijf van geldt:
 Maer die Deucht alleen gepresen,
 Die ist, die den Adel stelt.

☞ Deze Catsiaansche les van een tot heden onbekenden — wellicht Gelderschen — uitgever van een Reinaert den Vos, heeft de laatste heer van Zoelen uit de familie Pieck niet opgevolgd. Anne Frans Willem Pieck was arm als de mieren, toen hij op 22 Juni 1775 de heerlijkheid voor 162.000 gulden verkocht aan H. T. Post en Mr. S. Rink, beiden te Tiel, als ge-

machtigden van Aart Johan Verstolk, schepen der stad Rotterdam. Deze genoot niet lang van dit bezit; reeds het volgende jaar overleed hij, Zoelen nalatende aan zijn minderjarige zoon Johan Gijsbert. Deze zou zijn vaderland gewichtige diensten bewijzen. „Achtereenlopend bekleedde de Heer Baron Verstolk van Zoelen de betrekking van Schepen van Rotterdam, Lid van het Departementaal en Gedeputeerd Bestuur van Holland, Assessor van Amstelland, Landdros van Gelderland, Prefect van Friesland, Commissaris-Generaal van het Groot-Hertogdom Luxemburg en de deelen der Provinciën Luik, Limburg en Namen, op den regter-Maasoever, Gezant te St.-Petersburg, Minister van Buitenlandsche Zaken Wie het nog niet vergeten is, welk een algemeene geestdrift in der tijd de nota's in ons Vaderland verwekten, die de Baron Verstolk als Minister van Buitenlandsche Zaken bij de Londensche Conferentie heeft ingeleverd of die de mannelijke taal zich voor den geest brengt,

welke hij, als onze Gevolmagtigde in 1833 te Londen en in 1834 te Weenen voerde, tot handhaving van Nederlands rechten, zal daarmede moeilijk kunnen rijmen de aantijgingen, later geuit tegen eenen verdienstelijken Staatsman, die zich altijd en in iedere betrekking door kunde, naauwgezette pligtbe-trachting en werkzaamheid heeft onderscheiden; zelfs in de uiterst moeilijke betrekking van Prefect van Friesland, wanneer, in de hagchelijkste oogenblikken, en bij de opeisching der Garde d' Honneurs, de Heer Verstolk, de zware pligten, hem als Ambtenaar opgelegd, zoo wist te vervullen, dat de ingezetenen van Friesland hem van harte genegen bleven". (Mr. C. P. E. Robidé van der Aa: *Oud-Nederland in de uit vroeger dagen overgebleven Burgen en Kasteelen gescheeld*, uitgave 1845). Robidé schreef dit oordeel versch onder den indruk van het overlijden van Verstolk op het huis Zoelen op 3 November 1845. ✎ Verstolk ligt begraven op den Esschenterp, waar de Aldenhaag gestaan heeft. Een zeer eenvoudig monumentje, omgeven door een gracht, wijst zijn rustplaats aan. Hij had geen kinderen. Met zijn zusterszoon, Johan Adolph Völcker, treedt een nieuw geslacht als eigenaars der heerlijkheid op. Toen deze de heerlijkheid kreeg, was ze volgens Van der Aa's *Aardrijkskundig Woordenboek* 210.85.80 H.A. groot. ✎ Johan Adolph Völcker, die met zijn zuster Maria Elisabeth het Kasteel geregeld bewoonde, overleed 13 Januari 1880 en zijn zuster en erfgename 12 Juni 1887 aldaar. Haar opvolger was Hendrik Gerard Johan Völcker, overleden 27 Februari 1908. Zijn oudste zoon Willem Christiaan krijgt Zoelen en den Aldenhaag. Hij overleed, ongehuwd, plotseling op 8 Juni 1925 en in zijn rechten trad zijn neef Hendrik Gerard Johan Völcker, die even als zijn voorganger zijn hoofdverblijf op het Kasteel gevestigd houdt. ✎ De kerk van Zoelen bewaart nog eenige herinneringen aan enkelen der heeren van Zoelen; een grafkelder van de Pieck's in het koor, het eenvoudige eikenhouten heeregestoelte van 1641, waarin later aangebracht is het wapen van Verstolk van Zoelen, het in 1842 gerestaureerde orgel en in den toren een klok van 1643 met het opschrift: A. Vygh, A. van Raesfelt, H. en M. tot Soilen en Swanenborgh. ✎ Het landgoed Soelen en Aldenhaag beslaat thans een oppervlakte van 192 H.A. Bovendien heeft de heer Völcker nog 3 H.A. in huur. (Slot volgt).

Foto C. Steenbergh.

HET KASTEEL SOELEN. DE OUDE DUIVENTOREN.

HET „BIJTERTJE”.

HET behoorde niemand toe, had geen eigen naam, en geen mensch zou hebben kunnen zeggen, waar het den heelen kouden winter door was en waarmee het zich voedde. De waakhonden verjoegen het uit de warme huizen, welke honden even hongerig waren als hij, maar ze waren trotsch en sterk, daar ze tot een of ander huis behoorden. ✎ Als het, gedreven door honger of door de instinctieve behoefte aan gemeenschap, op straat verscheen, gooiden de jongens het met steenen of stokken, terwijl de volwassenen het met zelfbehagen tergden en ontzettend hard floten. Buiten zichzelf van schrik vloog het dan van den eenen kant naar den anderen, stootte tegen menschen en hekken, spoedde zich naar het eind van het dorp en verborg zich achter in een grooten tuin, op een plaats, die het alleen kende. Hier likte het zijne wonden af en in de eenzaamheid verging het van angst en nijd. ✎ Slechts éénmaal hadden ze medelijden met hem; slechts éénmaal werd het gestreeld. Dat was door een dronken boer, die uit de kroeg kwam. Deze hield van iedereen en had met elkeen medelijden. Hij mompelde iets onverstaanbaars over goede menschen en over de hoop, die hij op die goede menschen gevestigd had. Ook voor den smerigen en leelijke hond, waarop zijn dronken, doellooze blik viel, kreeg hij medegevoel. „Joetschka!” — riep hij uit — een algemeene benaming voor honden — „kom eens hier, wees maar niet bang!” ✎ Joetschka wilde hem naderen. Hij kwispelstaarte, maar durfde niet. De boer streek met zijn hand over zijn rug en herhaalde overtuigend: „Kom toch hier, domoor! Ik zal je heusch niets doen!” ✎ Maar bij het aarzelen van den hond, die steeds driftiger met zijn staart bewoog en met heel kleine stappen naar voren schoof, veranderde de stemming van den dronken man. Hij herinnerde zich alle beledigingen, hem door goede menschen aangedaan; hij kreeg een vervelend en innerlijk nijdig gevoel en, toen Joetschka voor hem op zijn rug ging liggen, gaf hij hem met de punt van zijn zwaren schoen een duw in de zij. „Voort — voort — kreng! Die komt ook hier!” ✎ De hond begon te janken, niet zoozeer van pijn, dan wel door de onvoorziene belediging, en de boer ging waggelend huiswaarts. Sinds dien tijd vertrouwde de hond de menschen niet meer, die hem wilden liefkoozen, hij liep dan druipstaartend weg, vloog ze soms nijdig aan en trachtte ze te bijten, totdat het ze lukte hem door steenen en stokken te verjagen. ✎ Eén winter ging hij onder het terras van een leeg buitenhuis liggen, dat niet bewaakt op en blafte tot hij heesch werd. 's Nachts liep hij den weg lag, bleef hij boosaardig grommen, maar voelde tusschen de woede door een zekere zelfvoldoening en trots. De winteronbewoonde huis keken somber uit op den bevroren, verdat was de weerkaatsing op het raam van een gevallen ster, of de puntige maan wierp hare bescheiden stralen af. ✎ De door luidruchtige gesprekken, knarsende wagens en zware stappen van de menschen, die hunne bagage naar binnen droegen. Er kwamen gasten uit de stad, een groote vroolijke

menigte, volwassenen, minderjarigen en kinderen, die door de lucht, de warmte en het licht waren bedwelmd. De een schreeuwde, de ander zong of lachte met een hooge vrouwenstem. ☼ De eerste kennismaking van den hond was met een aardig meisje in een bruine uniform-jurk (de Russische uniform van de gymnasiaste is een bruine jurk met zwarten boezelaar), dat den tuin in kwam. Gretig en met ongeduld verlangde ze er naar, wat ze zag te omvatten, in hare armen te drukken. Ze keek naar den helderen hemel, naar de roodachtige takken van de pruimen en vlijde zich haastig neer in het gras, het gezicht naar de zon gekeerd. Toen sprong ze plotseling op; terwijl ze zichzelf met hare armen omvatte en met hare frissche lippen de lentelucht kuste, zei ze heel duidelijk en ernstig: „Hè! wat heerlijk!” ☼ Terwijl ze die woorden uitsprak, begon ze snel heen en weer te draaien en op hetzelfde oogenblik pakte de hond, die kwam aansluipen, den rand van haar wijd-

uitgewaaide jurk, scheurde er een stuk af en verdween even geruischloos in de dichte struiken van de aardbeien en zwarte bessen. „Au, kwaadaardige hond!” riep het meisje uit. Tegelijk liep ze weg en haar opgewonden stem klonk nog heel lang na. „Moeder, kinderen! gaat niet naar den tuin. Daar is een hond! een reuzenhond! Een kwaadaardig beest!” ☼ 's Nachts sloop de hond naar het buiten, waar alles ingeslapen was en ging geruischloos op zijne plaats onder het terras liggen. Uitdamping van menschen waren waar te nemen en uit de openstaande ramen klonken zachte geluiden van stille ademhalingen. De menschen slieden, waren hulpbehoevend en niet gevaarlijk, en de hond bewaakte ze trouw. Hij had slechts één oog gesloten en bij de minste beweging rekte hij zijn kop uit met zijn twee oogen, die fonkelden als onbewegelijke phosphor-vuurtjes. En er waren heel wat onrustbarende geluiden in den stillen lentedacht. In het gras ritselde iets onzichtbaar kleins en het sloop naar het glinsterende neusje van den hond. Onder het lichaam van een ingeslapen vogel knarste een takje van het vorige jaar en op den naastbijgelegen weg ratelde een vrachtwagen en knarsten zwaarbeladen voertuigen. En verder in den omtrek, in de onbewegelijke lucht, verspreidde zich het aroma van frisch teer, dat in de verte aantrok. ☼ De nieuw-aangekomen bewoners van het buitenhuis waren zeer goedhartige menschen en het feit, dat ze zoover van de stad af waren, de gezonde lucht inadenden, om zich heen niets dan groen, lichtblauw en vroolijks hadden, maakte ze nog goedhartiger. Ze werden heerlijk verwarmd door de zon en het resultaat er van was, dat ze schaterlachten om al het levende en er groote toegenegenheid voor kregen. Den hond, die ze zoo aan het schrikken had gemaakt, wilden ze wegjagen, wilden hem zelfs met een revolver doodschieten, als ze zelf niet de beenen hadden genomen, maar gaandeweg wonden ze aan zijn geblaf in den nacht en zeiden soms 's morgens tegen elkaar: „Maar waar blijft toch ons Bijtertje?” ☼ En den nieuwen naam van „Bijtertje” bleef het ook houden. Het gebeurde wel, dat men overdag een donker lichaam in de struiken ontdekte, dat bij de eerste beweging van de hand, die het brood toegooide, spoorloos verdween, alsof het steenen waren in plaats van brood. En spoedig wonden ze zich allen aan den naam „Bijtertje”. Ze noem-

den het „hun eigen hond” en spotten met zijne schuwheid en ongerijmden angst. Elken dag verkleinde „Bijtertje” de ruimte tusschen zich en de menschen, bestudeerde hunne gezichten en maakte zich vertrouwd met hunne gewoonten. Een half uur voor het middagmaal stond het reeds achter de struiken en knipoogde vriendelijk. ☼ En dezelfde lieve gymnasiaste Ljelja, die de belediging reeds vergeten had, bracht het in het gelukkige midden van de rustende en vroolijke menschen. „Bijtertje — kom bij me”, riep ze het toe. „Toe lieve, toe schatje, kom hier. Wil je een stukje suiker? Ik zal je wel suiker geven, wil je? Kom dan toch!” ☼ Maar „Bijtertje” naderde niet; het was bang. En terwijl ze hare eigen handen voorzichtig streelde en zóó vriendelijk sprak, als bij zoo'n mooi gezicht past, naderde Ljelja het hondje met een heimelijken angst, dat het plotseling zou bijten. „Ik houd van je, „Bijtertje”, ik houd heel veel van je. Je hebt zoo'n lief neusje en zulke sprekende oogjes. Geloof je me niet, Bijtertje?” En voor de tweede maal in zijn leven ging „Bijtertje” op zijn rug liggen en sloot de oogen, niet met zichzelf eens of het geslagen of geliefkoosd zou worden. Maar het werd geliefkoosd. Een kleine, warme hand raakte aarzelend het stekelige kopje en begon dapper en vrijmoedig het geheele harige lichaam te streelen, te kittelen en heen en weer te bewegen. „Moeder, kinderen! kijkt eens. Ik liefkoos Bijtertje” — gilte Ljelja. ☼ Toen de kinderen

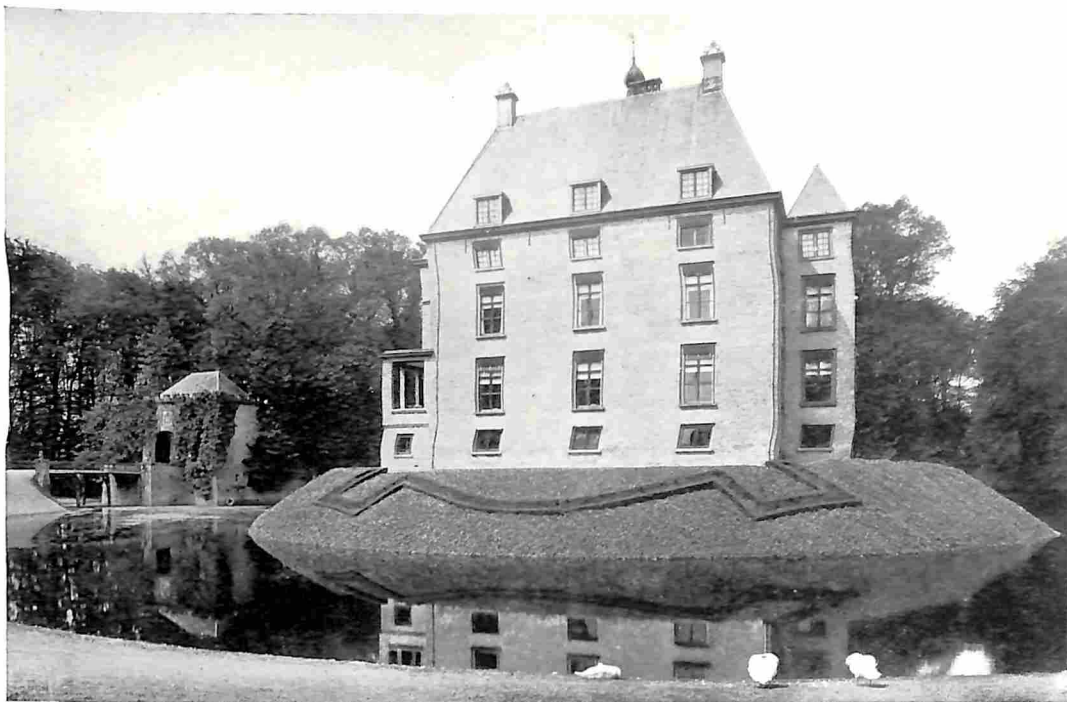

Foto C. Steenbergh.

HET KASTEEL SOELEN, GEZIEN VAN HET ZUIDOOSTEN.
LINKS DE SLOTPOORT.

Foto C. Steenbergh.

HET KASTEEL SOELEN. BINNENZIJD DER SLOTPOORT.

kwamen aanstormen, luidruchtig, vroolijk, haastig en stralend als druppeltjes van vloeiend kwik, bestierf „Bijtertje” het van angst en nam een afwachtende houding aan. Het wist, dat het niet in staat zou zijn zijne scherpe tanden in het lichaam te klemmen van wien het zou slaan, want de onverzoenlijke boosaardigheid was het ontnomen. En toen ze het daar allen dooreen begonnen te liefkoozen, beefde het nog lang bij elke aanraking van de streelende hand en die vriendelikheden deden even pijnlijk aan als klappen. ☼ „Bijtertje” ontloek met zijne geheele hondenziel. Bij het hooren van zijn naam kwam het woest aanvliegen uit het einde van den tuin; het behoorde den menschen toe en kon ze dienen. Is dat soms niet voldoende voor een hondengeluk? ☼ Door matigheid die het resultaat was van een jarenlang zwerversleven, at het zeer weinig, maar ook dit weinige maakte zijne lange haren, die vroeger als gele, droge, verwarde stukken op zijn buik met modder bedekt waren, onherkenbaar. Nu waren ze schoon, zwart en glimmend. En als het nu voor afleiding naar de poorten liep, ging het op den drempel staan, keek gewichtig de straat van het eene eind naar het andere door en niemand zou het invallen het te plagen of met steenen te gooien. ☼ Maar het was alleen zoo trotsch en onafhankelijk, als er niemand bij was. De angst was nog niet geheel uit zijn hart verdwenen, ondanks de liefkoozingen, en elken keer, als het menschen zag, ze voelde naderen, maakte angst zich van hem meester en verwachtte het klappen. En nog heel lang leek elke vriendelijkheid hem iets onverwachts, iets wonderlijks en onbegrijpelijks, en het wist deze niet te beantwoorden. Het kon niet liefdoen. Andere honden kunnen op hunne achterpooten gaan staan, zich neervlijen aan de voeten van de menschen en zelfs glimlachen en zodoende hunne gevoelens tot uiting brengen, maar dat was hem onmogelijk. ☼ Het eenige, wat „Bijtertje” kon doen, was op zijn rug gaan liggen, zijne oogen sluiten en zachtjes janken. Maar dit was niet voldoende, het kon geen uitdrukking geven aan zijne extase, dankbaarheden liefde, en met groote inspanning begon „Bijtertje” dan plotseeling te doen, wat het wellicht gezien had bij andere honden, maar reeds lang vergeten was. Het gooide zich waanzinnig heen en weer, sprong onhandig om en om; zijn lichaam, dat altijd zoo lenig was geweest, werd nu lompe, belachelijk en beklagenswaardig. „Moeder! Kinderen! Kijkt eens, hoe Bijtertje speelt!” schreeuwde Ljelja en schaterlachend riep ze: „Nog eens, nog eens! Goed zoo! Goed zoo!” ☼ Allen schaterlachten en „Bijtertje” draaide zich om en om, rolde over den grond, viel neer, maar niemand zag in zijne oogen een eigenaardige smeekbede. En evenals men vroeger den hond toeschreeuwde en uitdaagde om zijn wanhopigen angst gade te slaan, zoo liefkoosde men hem nu met voorbedachten rade om bij hem een neiging tot liefde wakker te roepen, die grenzenloos belachelijk in hare onhandige en domme uitingen was. ☼ Het duurde geen uur, of een van de kinderen of volwassenen schreeuwde: „Bijtertje, lief Bijtertje, speel nog eens!” En „Bijtertje” wentelde zich weer om en om, rolde weer over den grond en viel onder vroolijk, onbedaarlijk geschater neer. Het werd in zijne aanwezigheid geprezen en ook achter zijn rug. Er was slechts één ding, wat men betreurde, n.l. dat het zijne kunsten niet wilde vertoonen, als er vreemde gasten kwamen. Dan liep het naar den tuin of verborg zich onder het terras. ☼ Langzamerhand was „Bijtertje” er aan gewend geraakt, zich niet bezorgd te maken over zijn voedsel. Op een bepaald uur kreeg het van

Foto C. Steenbergh.

DE TUIN IN HOLLAND. EEN IDYLLISCH NATUURTUIN-TJE. VAN BEUNINGENSTRAAT 20, 'S-GRAVENHAGE.

de keukenmeid afval en beenderen. Zelfbewust en kalm ging het op zijne plaats onder het terras liggen, waar het bedelde om liefkoozingen. Het was dik geworden. Zelden verliet het het buiten en, als de kleine kinderen het riepen om met hen naar het bosch te gaan, kwispelstaartte het en verdween onzichtbaar. Maar zijn nachtelijk geblaf bleef even luid en waakzaam. ☼ De herfst werd aangestoken met gele vuren; in overvloedigen regenval ging de hemel weenen en vlug werden de buitenverblijven ontruimd en stil, alsof de onophoudelijke regens en windvlagen ze achtereevolgens uitdoofden als kaarsen. „Wat zullen we met het Bijtertje doen”, vroeg Ljelja peinzend. ☼ Ze zat met hare beide handen op de knieën en keek droefgeestig naar het raam, waarop de schitterende druppels van den regen, die juist was begonnen, neervielen. — „Wat heb je toch voor een houding aangenomen, Ljelja? Wie zit er nu zoo?” zei hare moeder en voegde er aan toe: „Maar Bijtertje moeten we maar hier achterlaten. In Gods naam...”. — „Ik heb medelijden met hem”, zei Ljelja met tranen in haar stem. — „Wat is er aan te doen? Een erf hebben we niet en we kunnen het toch niet in de kamers houden, dat begrijp je toch wel”. — „Jammer”, herhaalde Ljelja, terwijl ze op het punt stond in huilen uit te barsten. ☼ Ze hief hare donkere wenkbrauwen op als de vleugels van een zwaluw en haar lief neusje kronkelde zich in een jammerlijke grimas, toen hare moeder zei: „De Dogajew's hebben me al lang een hondje aangeboden. Er wordt beweerd, dat hij van een zeer goed ras is en op zijne achterpooten kan staan. Luister je naar me? En wat is hij? Een gewoon hondje!” — „Ik heb medelijden met hem”, herhaalde Ljelja, maar ze huilde niet. ☼ Weer kwamen onbekende menschen en de wagens gingen knarsen en de loopers dreunden onder de zware stappen. Maar er werd minder gesproken en men hoorde in 't geheel niet lachen. Bang voor de vreemde menschen, alsof het een ongeluk aanvoelde, liep „Bijtertje” naar het einde van den tuin en keek van daar uit strak door de struiken, die dun geworden waren. Het richtte zijn blik op den zichtbaren hoek van het terras en op de gestalten in roode hemden, die zich heen en weer bewogen. „Ben je hier, mijn arm Bijtertje?” zei Ljelja, naar buiten komend. Ze was al gekleed voor de reis in dezelfde bruine jurk, waarvan „Bijtertje” een stukje had afgebeten, en een zwart jasje. „Ga mee”. ☼ En ze gingen den rijweg op. Nu eens begon het te regenen en dan weer hield het op en de geheele ruimte tusschen de aarde en den hemel was gevuld met zware wolken, die zich snel voortbewogen. Van beneden af waren voor licht; ze waren gevuld met water en hoe vervelend was het voor de zon, dat ze achter zoo'n dichten muur en aan den heuvelachtigen naasten horizon verhieven zich hier en daar lage, verspreide boomen en struiken. ☼ Vooraan, op kleinen afstand, was een hek en daarnaast lag een herberg met een rood ijzeren dak. Een gele, zwakke zonnestraal brak door, alsof de zon ongeneeslijk ziek was. Ruimer en droefgeestiger werd de nevelachtige herfststruimte. „Het is vervelend, Bijtertje”, mompelde Ljelja en zonder om te kijken keerde ze terug. Toen ze op het station was, herinnerde ze zich pas, dat ze geen afscheid van „Bijtertje” had genomen. ☼ „Bijtertje” volgde lang de sporen van de vertrokken menschen, liep tot het station en keerde kletsnat en vuil naar het buiten terug. Hier vertoonde het een nieuw kunstje,

dat helaas door niemand werd opgelet: voor den eersten keer kwam het op het terras, ging op zijne achterpooten staan en keek door de glazen deur, krabde zelfs met zijne nageltjes. Maar de kamers waren leeg en niemand beantwoordde „Bijtertje”. ☼ Er brak een hevige regen los en de duisternis van een langen herfstnacht kwam van alle kanten aanzetten en vulde snel en dof het leege buiten. Doodstil kroop ze uit de struiken en vloede met den regen samen van den griezeligen hemel uit. Op het terras, waar het scherm was afgenomen, waardoor het groot en vreemd leeg scheen, worstelde het licht nog lang met de duisternis en verspreidde zich dor droevig over de sporen van de vuile voeten. Maar spoedig overwon de nacht, die zijn intrede deed. ☼ En toen er geen twijfel meer bestond, dat het nacht was, begon de hond verdrietig en luid te jammeren. Als een doordringende, scherpe, wanhopige klank klonk dit geank te midden van de eentonige, sombere, weemoedige geluiden van den regen; het doorboorde de duisternis en ging verder door het donkere, kale veld. De hond huilde gelijkmatig, hardnekkig en hopeloos kalm. En voor wien dit geluid hoorde leek het of het den ondoordringbaren nacht zelf onweersstaanbaar steunde en een verlangen wakker riep naar warmte, naar het knappende vuur, naar het liefhebbende vrouwenhart. . . De hond huilde.

L. ANDREJEW, *vertaald door* L.J. VAN PRAAG-DWORSON.

DE TUIN IN HOLLAND.

(Slot.)

DE tuin, afhankelijk als hij is van zijn levende bestanddeelen, stelt zijn eischen, zijn levensvoorwaarden, wil hij ons blijven boeien. Indien wij hem de noodige ruimte, licht, lucht en voedsel voor zijn bloemenstoet ontzeggen, kwijnt hij, is zijn aanblik, inplaats van een herademing, een ontgoocheling en verliezen wij menschen de belangstelling voor zijn bestaan. ☼ Is dit de reden, waarom de stadstuin in den regel verre onderdoet voor de weelderige villa- en landhuistuin? Zeker zijn de omstandigheden voor het welslagen van een tuin in de binnenstad minder gunstig dan voor den buitenliggenden. De bebouwing rondom, de geringe breedte, de moeilijkheden voor grondverversching, de welige aankweek van slakken, en andere kwalen, maken de taak voor den tuinman niet gemakkelijk. ☼ Toch is de hoofdkwaal, waaraan het meerendeel der stadstuinen laboreert, nog niet genoemd. De min of meer ongunstige situatie van den echten stadstuin wordt nog ongunstiger door de zucht van iederen bewoner om zijn stukje grond te beveiligen tegen indiscrete blikken van burens en dit heeft, vooral in vroeger jaren, geleid tot eene systematische dichtplanting van alle erfscheidingen. ☼ De hiervoor gebruikte boomen en boompjes werden grooter, de haag werd al dichter en dichter, het doel was bereikt, geen blik kon er meer doorboren. Doch ook geen zonnestraal, en daar de bodem, doorzeefd van boomwortels, ook al geen voedsel voor heesters en bloemen gaf, werd het er met de jaren triester, de lapmiddelen van den tuinman (potplanten en vernieuwing) werden duurder en het nuttig effect minder. Dit is kort samengevat de geschiedenis van een tuin, zooals er vele omstreeks 1900 zijn geplaat. Het is noodig niet alleen de remedie te vinden, maar ook vooral de kwaal voortaan te voor-

Foto C. Steenbergh.

DE TUIN IN HOLLAND. GEPLAVEIDE TUIN-BINNENPLAATS. NOORDEINDE 44, 'S-GRAVENHAGE.

komen. ☼ Dat wij, ieder tuinbezitter voor zich, een vrij plekje in onzen tuin wenschen, is te aanvaarden, dat wij gaarne enkele lievelingsboomen zien opgroeien, is ook niet bezwaarlijk, maar laat men niet hechten aan het behoud van reeksen boomen, die elkaar verdringen en platdrukken, die tot een onoogelijk geheel zijn geworden. Het planten van boomen in reeksen als erfscheiding leidt evengoed tot vandalisme, als het rooien van mooi ontwikkelde exemplaren zonder noodzaak. ☼ Wat de moderne stadstuin wel kan zijn of worden? Het is als in ons vorig artikel beschreven: eene herleving van de natuur vlak bij huis, eene uitnoodiging zich er meer aan te geven en in te vermeeien, een moment van geestelijke verfrissing, een genot voor de kinderen, die zich er gezond ontwikkelen en er belangstelling voor de natuur opdoen. De tuin in de stad moet worden geprojecteerd, niet alleen als een op zich zelf staand brokje, maar in verband met de situatie van het geheele complex, vooral wat aantal, soort en plaatsing der boomen betreft. Dit nu te verwezenlijken is niet gemakkelijk; het komt neer op den gemeenschapszin, die zich meer ontwikkeld heeft, ook op het begrijpen van wederzijdsche belangen en vooral het verheven zijn boven wat al te conventionele begrippen. ☼ De hierbij opgenomen afbeeldingen van enkele tuinen te 's-Gravenhage laten zien hoever het type tuin al naar eisch of voorkeur kan uiteenloopen. Hoewel een tuin in reproductie zelden dat weergeeft, wat vooral kleur en perspectief er in natura aan verleen, is toch duidelijk op te merken, dat de liefhebber, die zijn plekje grond als een natuurfragment wil uitbouwen, beplanten en zelfs bevolken, een geheel ander ideaal nastreeft en toch wezenlijk evengoed kan

Foto C. Steenbergh.

DE TUIN IN HOLLAND. ROSARIUM EN GAZON IN DEN TUIN NOORDEINDE 44, 'S-GRAVENHAGE.

slagen als de bezitter van een tuin in het centrum van den Haag, die een aanleg van meer direct decoratieve waarde wenscht te hebben. ☞ In den natuurtuin (van Beuningestraat 20, zie de afb. op bladz. 428) is ook van de andere, niet gereproduceerde gedeelten partij getrokken; alleen dat bereikbare werd nagestreefd, wat het kleine oppervlak toeliet. Om een kleinen vijver concentreert zich deze aanleg, het smalle pad er langs volgt de bocht, stijgt, na een sijnpend en sprankelend bronnetje gepasseerd te zijn, tot het na eene ombuiging een tweede terras bereikt. In een dergelijk natuurtuintje viert de wilde plant hoogtij, hier komt de natuurlijke gratie van iedere plant tot haar recht; misschien dat slechts de ware natuurliehebber de verrassende effecten van varens, waterplanten en de fijngeteekendesilhouetten der oeverplanten weet te waardeeren. Het is een klein natuurmonument, dat door enkele boomen en bosschages eene goed geslaagde afsluiting bezit. ☞ De stadstuin Noordeinde 44 bestaat uit twee deelen. De binnenplaats, als scheiding tusschen voor- en achtergebouw, is verdiept en als geplaveide tuin behandeld. Een menigte plantjes tusschen de tegels en in de muurtjes geven hier kleur. Het bassin met water en oeverplanten geeft een hier passend milieu. ☞ In den achtertuin van de Stedelijke Hypotheekbank domineert een vlakke gazonstrook (tevens gazonpad) waarlangs zich heesters en rozen tot steeds kleurige borders hebben ontwikkeld. Deze aanleg steunt zeer op de zeldzaam mooie entourage, de majestueuze boomgroep rechts en de fantastische kleuren weelde van den paleistuon op den achtergrond. ☞ Voor ditmaal hebben wij ons, na eenige algemeene beschouwingen, tot Haagsche tuinen bepaald. Een volgende maal brengen wij een bezoek aan geslaagde tuinen elders!

B. C. v. D. S.

Foto C. Steenbergh.

DE TUIN IN HOLLAND. LICHT- EN SCHADUWEEFFECT IN DEN TUIN NOORDEINDE 44. 'S-GRAVENHAGE.

Het spreekgestoelte - de ambo - de kansel.

I EDER, die iets aan het volk te zeggen had, beklom daartoe een spreekgestoelte of andere verhevenheid. Bij de Romeinen werd zulk een gestoelte een „rostrum”, of eigenlijk in het meervoud „rostra” genoemd, dat beteekent: scheepssnebben of krullen aan den vóórplecht van een schip, met welke krullen het gestoelte was versierd. Bij opgravingen te Rome heeft men er nog een gevonden, dat thans op het forum is geplaatst. Deze rostra, hetzelfde als tegenwoordig een catheder, hebben niets met een preekstoel of de kerk te maken. ☞ In den bijbel wordt het eerst van een spreekgestoelte gewag gemaakt in de profetie van Nehemia 8 : 1—5. Nadat het volk zich als een ééning man verzameld had op de straat vóór de Waterpoort, verzochten zij Ezra, den schriftgeleerde, dat hij het boek der Wet van Mozes zou halen, om daaruit voor te lezen. Daarna bracht hij de Wet voor de gemeente, mannen en vrouwen en allen, die verstandig waren om te hooren. „En Ezra, de schriftgeleerde, stond op eenen hoogen, houten stoel, dien zij tot die zaak gemaakt hadden.” Dat was dus het begin van den preekstoel. Ook op andere bijbelplaatsen ontmoeten wij toespelingen op den preekstoel, zooals in Psalm 89 : 16, Jesaja 52 : 7 enz. De „kansel” ontleent zijn naam aan het woord „cancelli”. In de basilieken, zoo lezen wij bij Dr. A. Hensen in zijn „Romaansche bouworde”, was het koor van het schip afgesloten door z.g. „cancelli”, een lang, soms door-

zichtig hekwerk. Bij de Romaansche kerken wordt deze afsluiting allengs een hooge, ondoorzichtige bouw van steen, het „oxaal”, dat het koor geheel afsluit voor de geloovigen en vanwaar het Evangelie werd voorgelezen. In vele Gothische kerken in ons land trof men geen eigenlijk gezegden „zingzolder” (oxaal) aan, maar daarentegen wel een koorhek. De zuiver Romaansche O.L. Vrouwekerk te Maastricht bezit een oxaal, dat bij de jongste restauratie der kerk geheel volgens de aanwijzingen is vernieuwd. Weliswaar is dit niet precies het zelfde, wat men onder een kansel verstaat, maar in elk geval ontleent deze zijn naam aan de cancelli; beiden hadden hetzelfde doel: het voorlezen van het Evangelie aan het volk. ☞ De voorganger van den kansel was de ambo, een verplaatsbare preekstoel, die in het midden der kerk of tegen het hekwerk van het koor geplaatst werd en ook in de open lucht gebruikt kon worden. De ambo was voorzien van twee trapjes, een aan de Oost- en een aan de Westzijde. Van de rechterzijde werd het Evangelie voorgelezen, van de linkerzijde, zooals thans nog op het altaar geschiedt, het Epistel, waaronder verstaan worden de Zendsbrieven, de Handelingen en de Openbaring. Ambo's uit de XIIe eeuw vindt men nog in de domkerk te Mainz en de Munsterkerk te Aken. Het oudste steenen exem-

plaar in ons land, vermoedelijk uit de Xe eeuw, werd gevonden te Odiliënberg bij Roermond, waar het een plaats in het kerkje gekregen heeft. ☞ De later ingevoerde preekstoel of kansel stond in het midden der kerk of tegen een der pilaren ¹⁾, zoodat alle geloovigen den prediker goed konden zien en hooren. Eerst in de XVIe eeuw werd de kansel door een klankbord overhuifd, zooals wij lezen in eendesbetreffend artikel in het Nieuwsblad van het Noorden, waaruit ik eenige grepen genomen heb. Van den

preekstoel werd, vooral na de Reformatie, veel werk gemaakt, zooals door paneelen met bijbelsche en allegorische voorstellingen, bij de Katholieken in mindere mate, daar de preekstoel bij hen niet zoozeer het middelpunt der godsdienstoefening is als bij de Protestanten. Het zou mij te ver voeren het groot aantal artistieke preekstoelen ook maar vluchtig te behandelen, daar dit de stof tot een afzonderlijk artikel zou opleveren. Toch wil ik even de aandacht vestigen op een paar curieuse exemplaren van steenen preekstoelen; in de eerste plaats die van de kerk te St. Aubin te Guérande, welke, tegen een der pilaren aan de rechter buitenzijde aan den achterkant door een deur in verbinding staat met het inwendige van 't kerkgebouw, zooals wij, bij een fraaie foto, lezen in het artikel in „Buiten”, van 12 Febr. 1927, bladz. 80. Ook in ons land vindt men iets dergelijks, nl. in de thans buiten gebruik gestelde kerk te Fransum bij Groningen, vermoedelijk uit de XVe eeuw. De zeskante kuip rust op een steenen basement, heeft een gemetselde trap en is omgeven door een steenen colonnade, die vroeger zorgvuldig werd „geteerd”. Soms rustte de preekstoel op een draak of monster, of op Satan zelf, als symbool, hoofd van den leeraar zweefde vaak een duif, zinnebeeld van den H. Geest. ☞ Het kwam meermalen voor dat predikanten onder den preekstoel, de plaats der eere, begraven werden. Was

¹⁾ Men onderscheidt een zuil van een pilaar, door dat de eerste rond is en uit één stuk, hetzij van marmer of gehouwen steen, de pilaar veelzijdig, uit verschillende stukken opgebouwd.

dit, uit plaatsgebrek, niet mogelijk, dan werd het stoffelijk overschot, na door de kerk te zijn rondgedragen, een oogenblik vóór den kansel neergezet. Ook Luther ligt in de slotkerk te Wittenberg onder den preekstoel begraven. ☞ Aan den koperen leze-naar op preekstoel of vóór den voorlezer werd ook veel zorg besteed en stelde wel eens een adelaar voor met uitgespreide vleugelen, symbool van den Evangelist Johannes. In vele kerken stond op den preekstoel een koperen zandlooper, om den duur der prediking aan te geven. Zulk een zandlooper, afkomstig uit de kerk te Eppenhuisen, wordt nog in het Museum van Oudheden te Groningen bewaard. ☞ Tenslotte nog een enkel woord over het vaak prachtig uitgevoerde hekwerk vóór den kansel, het tegenwoordige „doophek”. De ceremoniën, die vroeger op het koor geschieden, zooals doopsbediening, het voorlezen uit de H. Schrift, het vieren van het H. Avondmaal, een huwelijksinze-gening, hadden voortaan binnen het hekwerk plaats. Daar zaten ook de leden van den kerkeraad en de predikantsvrouwen. Maar iedereen wilde daar zitten en het is ergerlijk hoe men soms elkan-der een plaats binnen het doophek betwistte. K. L. SCHAMP.

IN HET RIJK DER STILTE

7) DOOR CHARLES G. D. ROBERTS
DE ROEPSTEM VAN HET NOORDEN. (Vervolg).

TOEN de jonge zalm ongeveer drie maanden in zee geleefd had, steeds krachtig groeiend, werd hij door een onverklaarbaren maar onweersaanbaren impuls gedreven — en met hem bijna al zijn soortgenooten — om terug te keeren naar de kust van waar hij gekomen was. ☞ Hij woog ongeveer vijf pond. Een vischer die hem nu gevangen zou hebben, zou hem een St. Jacobszalm genoemd hebben. Zijn gezellen leken in dit opzicht op

Foto J. B. Lindeljer.

TREURWILG AAN DEN VIJVER, IN HET HAAGSCHE BOSCH.

hem en wogen tusschen twee en een half en vijf pond, terwijl enkele groote, volwassen zalmen majestueus tusschen hen door zwommen. Doch de meeste volwassen zalmen waren hen al van een tot vier maanden vóór geweest, gedreven door de zucht naar den geboortegrond en het verlangen om te paren. ☞ Terwijl de groote visch verder trok, groeide hij met den dag, zoodat hij, toen hij weer terug kwam in de Golf, ruim zes pond woog. Toen hij hooger naar de oppervlakte steeg en dichter bij de kust kwam, ging hij de mondingen van talrijke rivieren en borrelende stroomen van brak water voorbij. Bij elk van die rivier-mondingen scheidden zich een aantal leden van den troep af en zwommen den stroom op. Maar onze zalm bleef doorzwemmen en richtte zich zonder aarzelen naar zijn machtige geboorterivier. En er waren meer, die met hem meegingen, dan die een anderen weg namen. ☞ Gedurende deze reis langs het strand keerden de gevaren voor onzen jongen zalm terug; gevaren waarbij hij al zijn geluk en al zijn vlugheid noodig had om ze te vermijden. In de eerste plaats, waren er hondshaaien. Die miniatuur haaien, wier wreede bekken achter onder hun snuit zijn geplaatst, waren in snelheid niet te vergelijken met de zalmen en hun soortgenooten; maar doordat deze niets-kwaads-vermoedend rustig voortzwommen, werden ze plotseling verrast. Hij wist zich nog net op tijd te redden door een krachtigen stoot van zijn lange vinnen en sterken staart. Als een zilveren streep schoot hij weg, juist toen de wreede tanden naar zijn zijde haptten. Na dien keek hij altijd voorzichtig uit naar elken visch, die grooter was dan

hijzelf. En in den loop van dien tijd van uitkijken, zag hij heel wat van zijn familieleden, die werden gepakt en in stukken gereten door de roofgierige hondshaaien, die de wolven der zee genoemd mogen worden. ☞ Dan was er nog een ander en veel doodelijker gevaar in tal van vormen. Eens toen hij snel, maar zonder inspanning voortzwom, zag hij een aantal van zijn kameraden, die toevallig vooruit zwommen, plotseling hun tocht staken en op een voor hem onverklaarbare wijze tegen iets beginnen te vechten. Steeds op zijn hoede, stuitte hij ook zijn vaart en probeerde er achter te komen wat er aan de hand was. Het was blijkbaar een vreeselijk gevecht, maar de tegenstander was aanvankelijk onzichtbaar. Even later echter ontdekte hij een netwerk van dunne, bruine draden, die de ongelukkige visschen schenen te omspannen en vast te houden. Zonder zich den tijd te gunnen de zaak verder te onderzoeken, trok hij zich met zenuwachtige haast terug. Maar, daar niets zijn drang om terug te keeren naar zijn geboortegrond kon stuiten, dook hij tot bijna op den bodem en vervolgde zoo zijn reis; en hij kwam eerst weer naar de oppervlakte terug toen hij het verstikkend gevaar van het drijfnet bijna een mijl achter zich had gelaten. Maar er waren nog meer netten en toen hij de monding van zijn geboorte-rivier binnenzwom, ontmoette hij ze aan alle kanten op rijen staken gespannen ver in den stroom. Hij was zoo gelukkig, of zoo slim, die netten

te ontdekken zoodra hij de rivier in kwam en hij ontkwam ze door in het diepste gedeelte van den stroom te blijven; maar hij zag hoe een zwaren tol zij hieven van de haastige en onoplettende scholen die om hem heen zwommen. Net op het bedreigde hem, maar steeds zwom hij de gelbruine rivier op, waarbij zijn lange vinnen en sterke staart — onvermoebaar — geen oogenblik hun sierlijke bewegingen staakten. Nu verloren hij en zijn makker geen oogenblik met

voedsel zoeken, want sinds zij het zoute water verlaten hadden, was hun eetlust op geheimzinnige wijze verdwenen. Zij waren geheel vervuld van één gedachte: het terugvinden der helder voortrazende stroomversnellingen en de reine kiezel-bedden waar zij geboren waren. ☞ Nadat hij mijlen ver de rivier was opgezweven en verscheiden rumoerige, doch gemakkelijke stroomversnellingen overwonnen had, hield de zalm voor den eersten keer halt in een diepe, ruime kom, vol van zijn soortgenooten. Hier bleef hij eenigen tijd rusten en at van tijd tot tijd wat, door de kleine vliegjes op te pikken, die op de golvende oppervlakte van den plas vielen. Eenmaal werd hij aangetrokken door het glanzende, gele lichaam van een verdrinkende wesp — maar juist toen hij omhoog kwam om ze op te slikken, kwam er een vage, maar vrees-aan jagende herinnering in hem op aan de lang vervlogen dagen toen hij een klein, kleurig, pas uitgebroed zalmpje was in de golfjes van den Grooten Zuidelijken Arm. Hij herinnerde zich de scherpe punt, die in zijn kaak was gedrongen en hoe hij had liggen stikken en hijgen op den heeten, drogen oever; dus liet hij zich die lekkernij ontglippen en werd ze opgepeuzeld door een van zijn minder voorzichtige makkers. Na die geheugen-opflikkering onderzocht de sluwe zalm nauwkeurig iedere vlieg voor hij er naar hapte, om te zien of er wellicht een dunne, bijna onzichtbare lijn aan zat. Maar in dit geval was zijn omzichtigheid overbodig, daar de plas eenzaam en onbekend in een breed, ondiep gedeelte der rivier lag; maar later zou zijn hernieuwde waakzaamheid hem goede diensten bewijzen. ☞ Een

dagreis verder dan de plas, werd onze zalm verheugd door een sterke strooming van kouder water, lichtgroen vergeleken bij de gele tint van de hoofd-rivier, en had hij de Quahdavic, zijn geboorte-stroom, bereikt. Het was echter een minder-waterrijke en ondiepere rivier dan toen hij ze verlaten had, want de langdurige hitte van den zomer had alle waterstroomen doen slinken. Naarmate hij den helderen stroom opzwom, kwam hij aan woeste versnellingen en zandbanken van borrelend schuim, die zijn zwemkunst op een zware proef stelden. Na een heelen dag van die versnellingen en zandbanken en ondiepe vernauwingen, was hij blij weer eens te kunnen rusten in een groote, groene kom waar twee snelle beekjes, die er van verschillende kanten in vielen, een voortdurende dwarreling van schuimvlokken op de oppervlakte deden spelen. Hij knapte spoedig op in de versterkende koelte van het water en ging zich weer voeden met de talrijke insecten, die de beide stroompjes aanvoerden. De plas was vol van kleine en groote zomerzalmen waartusschen zich scholen van sierlijke witvisschen, of een troepje trage zuigvisschen bewogen, welke laatste hij met minachting voorbij ging. Toen de maan bleek oprees boven de donkere, dichte dennewouden, en zilveren glanzende op den plas wierp, maakte zich een zonderlinge gril van den zalm meester, die hem drong door een forschen slag met vinnen en staart omhoog te

schietsen en een heel eind de stille lucht in te springen. Nadat hij met een harden slag weer in het water was gevallen, deed hij het telkens en telkens weer. Hij had de bekoring ontdekt, die er lag in het omhoog springen in het onbekende en onherbergzame element: de lucht. Vele zijner soortgenooten, groot en klein, hadden dezelfde ontdekking gedaan en de stilte der wildernis werd verbroken door plons op plons, als de zilveren gestalten omhoog schoten, daar een oogenblik schitterden en weer terugvielen. ☞ Toen het geluid van dit vreemde spel de nachtelijke stilte doordrong, kwam aan een zijde der rivier een zwarte beer behoedzaam naar den oever sluipen en kroop aan de andere zijde een lynx over een vooruitstekenden boomstronk, beide in de hoop, dat een onvoorzichtige speler zich binnen het bereik van hun poot zou wagen. Maar al de zalmen bleven in het veilige, diepe midden; en de scherp-loerende spieders wachtten tevergeefs, terwijl de volle maan over het heldere uitspannel zelde. ☞ Nadat hij eenige dagen in den plas gelegen had, werd hij op een vroegen morgen verrast door een lang, zwart iets, dat over de oppervlakte gleed. Aan het achtereinde werd soms een vreemd-uitziende, smalle vin uitgestoken, die met zware slagen het zwarte ding voortdreef. Het vreemde van die verschijning verontrustte hem en hij werd rusteloos en opmerkzaam. Enkele oogenblikken nadat ze hem gepasseerd was, hoorde hij een zacht plonsje op de oppervlakte boven hem en verscheen een groote, vreemdsoortige vlieg. Ze zonk een paar duim omlaag en werd toen teruggetrokken. Hij herinnerde zich zijn vroegere ervaring en keek ze minachtend aan. Maar toen even later de groote vlieg weer verscheen, verbaasde het hem te zien dat een der grootste zalmen in den plas langzaam omhoog steeg en ze naar binnen zoog. Het volgende oogenblik was de heele plas in opschudding. Hij zag hoe de groote visch heen en weer schoot en op en neer en in het rond, nu eens de witvisschen op den bodem opjagend, dan heftig slaande op het water aan de

oppervlakte en soms halverwege uit het water springend. De sluwe zalm begreep opperbest wat dat te beteekenen had. Minuten lang bleef hij naar den schijnbaar eindeloozen strijd kijken. Toen zwom hij, beangst en verschrikt, den plas uit, waarbij hij onder de boot doorschoot, en vervolgde zijn reis stroom-op. ☞ Tegen het einde van den dag bereikte de terugkeerende reiziger den Grooten Zuider Arm. Zonder aarzeling draaide hij dien woesten, maar geslonken stroom in, wél wetend dat dit de zijne was; en hij hield niet weer halt vóór hij den diepen, groenen schuimenden plas aan den voet van den waterval bereikt had. Daar hij nog betrekkelijk onvermoeid en erg rusteloos was, zwom hij den heelen plas om en bestudeerde voorzichtig de vreeselijke hindernis, die zich voor hem oprichtte. Want onder de plas-bewoners waren er heel wat met bloedende wonden, die den sprong vergeefs gewaagd hadden en die nu krachten verzamelden voor een nieuwe poging. Dus bleef ook hij even wachten om zijn jonge krachten te verzamelen. ☞ Deze waterval was in totaal ongeveer twaalf voet hoog. Er waren twee afdeelingen; de bovenste van zoowat drie voet eindigde op een hol plateau van zandsteen ongeveer zes à acht voet breed en de onderste van negen voet hoog, viel loodrecht in den plas. Doordat de rivier zoo laag stond, viel het grootste gedeelte van het water schuimend over scheuren

of vooruitspringende rotspunten; maar aan den rechterkant stortte de voornaamste watermassa zich neer in een groenen, helderen kolom. Daarin sprong onze zalm omhoog en kwam tot op ongeveer een voet van den top. Terwijl hij nog in de vaart van zijn sprong was, dreef een stevige slag van zijn krachtige vinnen en staart op de compacte waterzuil hem verder omhoog. Hij schoot over den rand heen in de borrelende wateren op het plateau en toen omhoog door de neerdonderende massa van het bovenste gedeelte. Hij had een gemakkelijke triomf behaald en nu lag de weg voor hem open naar de glanzende paaivelden waarop hij was uitgebroed. Er waren nog lastige versnellingen — ondiep, kronkelend en vol van leigrijze rotsen — te overwinnen; maar er waren ook kalme plassen om uit te rusten, en geen gevaren, die hij met zijn sluwheid niet kon ontkomen. De een na den ander van zijn medereizigers had hij achtergelaten, verleid door de mooischijnende vlieg van den visscher, gegrepen door den geoefenden poot van beer of lynx of in hun eigen element overwonnen door mink of otter. Niettemin had hij nog heel wat gezelschap toen hij de blanke paaivelden bereikte; en het ondiepe stroompje dat over de zandplaten rolde, weerklonk van hun geplons in de ochtend- en avondschemering. ☞ Dagelijks kwamen er nieuwe bezoekers aan de broedplaats en onder hen vond de sterke en sluwe zalm alras een wijfje. Zij was veel grooter dan hij, een flinke, jonge zalm in haar tweede jaar, die misschien wel negen pond woog. Maar zijn schitterende kleuren, zijn kracht en vlugheid schenen haar te hebben bekoord. Met zijn kiezel, waar het water helder maar niet te snel overheen stroomde; en in dit nest legde zij haar ontelbare eieren, terwijl hij haar zijden streelde met zijn glanzend lichaam.

(Wordt vervolgd).

HET STRAND VAN SNACKGÅRDSBADEN NABIJ WISBY OP HET EILAND GOTLAND.